

Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om innehav av körkort med villkor om alkoholås; (konsoliderad elektronisk utgåva)

TSFS 2011:71

Konsoliderad elektronisk
utgåva

beslutade den 11 augusti 2011. Ändringar införda t.o.m. TSFS 2014:74.

VÄGTRAFIK

Den konsoliderade elektroniska utgåvan kan innehålla fel. Observera därför att det alltid är den tryckta utgåvan som gäller.

Inledande bestämmelser

1 § Dessa föreskrifter innehåller bestämmelser om

1. ansökan om körkort med villkor om alkoholås,
2. krav under villkorstiden,
3. ansökan om körkortstillstånd för körkort utan villkor om alkoholås efter villkorstiden, och
4. innehav av körkort efter villkorstiden.

2 § I dessa föreskrifter används följande definitioner.

<i>alkolås</i>	sådant alkoholås som ska användas av den som har körkort med villkor om alkoholås
<i>leverantör</i>	fysisk eller juridisk person som har fått ett alkoholås godkänt av Transportstyrelsen enligt 5 kap. 27 § körkortslagen (1998:488)
<i>service</i>	service av alkoholåset, av dess installation i fordonet och funktion för att säkerställa att alkoholåset fungerar korrekt. I servicen ingår kalibrering av alkoholåset och åtgärdande av eventuella felaktigheter. (TSFS 2012:65)
<i>utandningsprov</i>	utandningsprov som ska lämnas i alkoholåset av föraren för att fordonet ska kunna startas
<i>godkänt utandningsprov</i>	utandningsprov med en alkoholkoncentration under 0,10 milligram per liter i utandningsluften (TSFS 2012:10)
<i>återkommande utandningsprov</i>	utandningsprov som föraren ska lämna slumpvis under körningen inom föreskrivna tidsintervaller

<i>godkänt återkommande utandningsprov</i>	återkommande utandningsprov med en alkoholkoncentration under 0,10 milligram per liter i utandningsluften (TSFS 2012:10)
<i>viljeförklaring</i>	en förklaring där sökanden intygar att han eller hon är villig att uppfylla de särskilda villkor som gäller för den som har körkort med villkor om alkoholås
<i>villkorstid</i>	den tid då körkortshavaren endast får köra körkortspliktiga fordon med alkoholås

3 § Läkarintyg som anges i dessa föreskrifter ska utfärdas av en läkare med specialistkompetens i psykiatri eller av annan specialistkompetent läkare med god kunskap om och erfarenhet av missbruksfrågor. Ett sådant läkarintyg får vara högst 2 månader gammalt när det kommer in till Transportstyrelsen. (TSFS 2014:74)

4 § En person anses vara beroende av alkohol om diagnosen beroende har ställts utifrån vedertagen medicinsk praxis eller om det utifrån tillgänglig information kan bedömas att kriterierna för en sådan diagnos är uppfyllda.

5 § Med diagnosen missbruk avses i dessa föreskrifter ett substansbruk som uppfyller kriterierna för diagnosen missbruk av alkohol eller är ett bruk av alkohol som inte är tillfälligt och som från medicinsk synpunkt är skadligt. Ett sådant missbruk av alkohol kan även bedömas utifrån lämnade blodprover, utandningsprov och återkommande utandningsprov under villkorstiden samt andra uppgifter om berusning på grund av alkohol, till exempel genom omhändertagande enligt lagen (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m. Om kriterierna för diagnosen beroende någon gång har uppfyllts, ska bestämmelserna om beroende tillämpas.

6 § Vid tillämpningen av 4 och 5 §§ avses med kriterier de som anges i ett kriteriebaserat system för diagnosklassifikation, DSM-IV (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) eller ICD 10 (International Classification of Diseases). (TSFS 2012:65)

7 § Vid provtagning och redovisning av provtagning i läkarintyg gäller följande.

1. Samtliga prover ska analyseras av ett ackrediterat laboratorium.
2. Provtagning ska ske med kort varsel. Underlåtenhet att komma till provtagning ska redovisas i läkarintyget.
3. Referensområdet för genomfört laboratorieprov i blod ska anges. CDT och GT är obligatoriska alkoholmarkörer.
4. Om substans påvisats vid screeninganalys i urin eller i hår, ska verifierande analys utföras.
5. Provresultat över referensområdet avseende blodprov samt verifierad förekomst av substans i urin eller i hår ska bedömas och kommenteras.
6. Vid urintoxikologisk undersökning ska provtagningen vara övervakad och uppgift om urinens koncentration (kreatinivärdet) redovisas. Urinprov

med kreatininvärde under referensvärdet kan inte ligga till grund för verifiering av nykterhet.

7. Resultatet av provtagningen ska redovisas. (TSFS 2012:65)

Allmänna råd

Med kort varsel menas att blodprov bör lämnas inom några dagar efter att kallelse till provtagning skett och att urinprov bör lämnas senast dagen efter att kallelse till provtagning skett.

Exempel på alkoholmarkörer som kan vara av värde för bedömningen utöver CDT och GT är PEth, ASAT, ALAT och MCV.

När det gäller annan psykoaktiv substans än alkohol bör provtagningen i urin eller hår omfatta substansgrupperna amfetaminer, cannabinoider, bensodiazepiner, opiater och kokain. Vid känt tidigare bruk av annan psykoaktiv substans bör provtagningen omfatta även denna substans. (TSFS 2014:74)

Ansökan om körkort med villkor om alkohol

8 § har upphävts genom (TSFS 2012:65).

9 § Av det läkarintyg som ska ges in vid ansökan enligt 5 kap. 18 § körkortslagen (1998:488) ska det framgå om diagnosen beroende eller missbruk av alkohol har kunnat fastställas eller inte samt om sökanden brukar narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64).

Följande gäller vid provtagning inför utfärdande av ett sådant läkarintyg.

1. Provtagning i blod beträffande alkohol ska redovisas vid minst 1 tillfälle.

2. Provtagning i urin eller hår beträffande narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) ska redovisas vid minst 1 tillfälle.

Provtagning vid ansökan behöver inte ske med kort varsel. I övrigt gäller vad som sägs i 7 §. (TSFS 2014:74)

10 § Den viljeförklaring som ska ges in vid ansökan enligt 5 kap. 18 § körkortslagen (1998:488) ska lämnas på en blankett som Transportstyrelsen har fastställt. (TSFS 2012:65)

11 § Enligt 7 kap. 8 a § körkortslagen (1998:488) räknas villkorstiden från den dag när beslutet om villkor om alkohol delges körkortshavaren.

Ett alkohol ska installeras i ett fordon inom 4 veckor från villkorstidens början. Den som har körkort med villkor om alkohol ska personligen närvara för att ta del av leverantörens information i samband med installationen.

Alkoholset ska vara märkt med personnumret för den som har körkort med villkor om alkohol. (TSFS 2014:74)

Krav under villkorstiden

Krav på läkarintyg

12 § Den som har körkort med villkor om alkohol med en villkorstid på 1 år ska ge in ett läkarintyg inom 7 månader från villkorstidens början. Läkarintyget ska omfatta en observationstid på 6 månader. Av läkarintyget ska det framgå om diagnosen beroende eller missbruk av alkohol har kunnat fastställas eller inte samt om den som har körkort med villkor om alkohol brukar narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64).

Följande gäller vid provtagning inför utfärdande av ett sådant läkarintyg.

1. Provtagning i blod beträffande alkohol ska redovisas vid minst 2 tillfällen. Dessa provtagningar ska vara fördelade under hela observationstiden.

2. Provtagning i urin eller hår beträffande narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen ska redovisas vid minst 2 tillfällen för urin eller minst 1 tillfälle för hår. Provtagning i hår får ske tidigast 3 månader från observationstidens början.

3. Provtagning ska ske under villkorstiden.

I övrigt gäller vad som sägs i 7 §. (*TSFS 2014:74*)

13 § Den som har en villkorstid på 2 år ska ge in ett läkarintyg inom 13 månader från villkorstidens början. Läkarintyget ska omfatta en observationstid på 12 månader. Av läkarintyget ska det framgå om den som har körkort med villkor om alkohol brukar narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64).

Följande gäller vid provtagning inför utfärdande av ett sådant läkarintyg. Provtagning i urin eller hår beträffande narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen ska ske under villkorstiden och redovisas vid minst 2 tillfällen för urin eller minst 1 tillfälle för hår. Provtagning i hår får ske tidigast 3 månader från villkorstidens början.

För den körkortshavare vars villkorstid förlängs från 1 år till 2 år är det tillräckligt med en observationstid på 6 månader.

I övrigt gäller vad som sägs i 7 §. (*TSFS 2014:74*)

Krav på utandningsprov och service

14 § Utandningsluftens volym ska vara minst 1,2 liter vid utandningsprov och återkommande utandningsprov.

Ett godkänt utandningsprov ska lämnas före start och återkommande utandningsprov ska vara godkända.

Något försök att kringgå alkoholsets kontrollfunktioner får inte göras genom teknisk eller annan manipulation. Den som har körkort med villkor om alkohol får inte heller låta någon annan lämna utandningsprov eller återkommande utandningsprov i sitt ställe. (*TSFS 2012:65*).

15 § Efter ett godkänt utandningsprov kräver alkoholset att föraren lämnar ett återkommande utandningsprov var 10:e–90:e minut, om inte annat anges i 16 §. Tidpunkten för återkommande utandningsprov bestäms slumpmässigt av alkoholset inom dessa tidsintervall. Föraren ska ge ett återkommande

utandningsprov inom 6 minuter efter begäran. För alkoholås som är monterat på en sådan moped klass I eller motorcykel där användande av skyddshjälm krävs, ska föraren istället stanna och lämna provet inom 15 minuter efter begäran. (TSFS 2014:74)

16 § Om ett godkänt utandningsprov lämnas efter ett underkänt utandningsprov, ska föraren därefter lämna ett återkommande utandningsprov inom 5–15 minuter. Därefter ska föraren lämna återkommande utandningsprov var 10:e–90:e minut. Tidpunkten för återkommande utandningsprov bestäms slumpmässigt av alkoholåset inom dessa tidsintervall. Föraren ska ge ett återkommande utandningsprov inom 6 minuter efter begäran. För alkoholås som är monterat på en sådan moped klass I eller motorcykel där användande av skyddshjälm krävs, ska föraren istället stanna och lämna provet inom 15 minuter efter begäran. (TSFS 2014:74)

17 § Om ett återkommande utandningsprov inte lämnas av föraren i tid efter begäran eller om ett sådant prov blir underkänt, kommer alkoholåset att larma inne i fordonet. Larmet ska få föraren att stanna fordonet. Motorn måste stängas av för att larmet ska tystna. Därefter lämnas utandningsprov i enlighet med 14 och 15 §§.

Första stycket gäller inte förare av moped klass I utan karosseri och motorcykel utan karosseri. (TSFS 2012:10)

18 § Den som har körkort med villkor om alkoholås ansvarar för att service av alkoholåset sker enligt andra och tredje stycket samt 18 a–19 a §§.

Service får endast ske hos ett företag som är anvisat av leverantören.

I samband med service ska körkortshavaren medge att data från alkoholåset överförs till Transportstyrelsen. (TSFS 2012:65)

18 a § Service ska ske med högst 6 månaders mellanrum. Utöver vad som anges i första meningen ansvarar den som ansöker om körkortstillstånd för körkort utan villkor om alkoholås för att service vid ett av dessa tillfällen ska ha skett tidigast 2 månader före villkorstidens slut. (TSFS 2012:65)

18 a § Service ska ske med högst 6 månaders mellanrum med start från installationsdatumet. Utöver vad som anges i första meningen ansvarar den som ansöker om körkortstillstånd för körkort utan villkor om alkoholås för att service vid ett av dessa tillfällen ska ha skett tidigast 2 månader före villkorstidens slut. (TSFS 2014:74)

19 § Om någon av följande händelser inträffar, krävs det en extra service utöver vad som anges i 18 a §.

1. Om fordonet har startats utan att ett godkänt utandningsprov har lämnats.

2. Om batterispänningen har brutits vid 3 tillfällen sedan den senast utförda servicen.

3. Om återkommande utandningsprov inte har lämnats inom föreskriven tid vid 3 tillfällen sedan den senast utförda servicen.

4. Om återkommande utandningsprov har blivit underkända vid 3 tillfällen sedan den senast utförda servicen.

5. Om utandningsproven före start av fordonet har blivit underkända vid 5 tillfällen sedan den senast utförda servicen.

Service ska ske så snart som möjligt efter att händelse enligt första stycket har inträffat och senast inom 7 dagar från sådan händelse. Alkolåset kommer att låsa sig om det inte sker extra service inom 7 dagar från sådan händelse. (TSFS 2012:65)

19 a § Utöver vad som anges om service i 18 a och 19 §§ kan Transportstyrelsen meddela ett särskilt beslut om service, om det finns anledning att anta att det föreligger ett tekniskt fel på alkolåset eller misstanke om att alkolåset har manipulerats. Sådan service ska ske inom den tid som anges i beslutet. (TSFS 2012:65)

Ansökan om körkortstillstånd för körkort utan villkor om alkolås efter villkorstiden

20 § För den vars körkortsinnehav förenats med villkor om alkolås och som har diagnosen missbruk eller beroende gäller vid ansökan om körkortstillstånd vad som sägs i 12 kap. Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (TSFS 2012:65)

20 a § För den vars körkortsinnehav förenats med villkor om alkolås och som inte har diagnosen missbruk eller beroende, men som omfattas av kravet på särskilt läkarutlåtande i 3 kap. 1 § tredje stycket körkorts-förordningen (1998:980) vid ansökan om körkortstillstånd, ska utlåtandet omfatta en observationstid på 6 månader.

Följande gäller vid provtagning inför utfärdande av ett sådant utlåtande.

1. Provtagning i blod beträffande alkohol ska redovisas vid minst 4 tillfällen. Dessa provtagningar ska vara fördelade under hela observationstiden.

2. Provtagning i urin eller hår beträffande narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) ska redovisas vid minst 2 tillfällen för urin eller minst 1 tillfälle för hår. Provtagning i hår får ske tidigast 3 månader från observationstidens början.

I övrigt gäller vad som sägs i 7 §. (TSFS 2012:65)

Innehav av körkort efter villkorstiden

21 § Om ansökan om körkortstillstånd har kommit in inom 6 månader från villkorstidens slut och om denna ansökan har bifallits, gäller vad som anges i 21 a–24 §§. I övriga fall gäller Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (TSFS 2012:65)

21 a § När körkortstillstånd har meddelats för den vars innehav av körkort förenats med villkor om alkolås och som har diagnosen missbruk eller beroende gäller vad som sägs i andra och tredje stycket och 22 a–24 §§ samt 12 kap. 1–10, 13, 15, 16 och 19–21 §§ Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m.

Med varaktig nykterhet enligt 12 kap. 6 och 7 §§ i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd om medicinska krav för innehav av körkort m.m. avses att nykterheten kan verifieras genom

1. kontinuerlig läkarkontakt eller annan rehabilitering,
2. provtagning enligt 23 och 24 §§, samt
3. ett läkarintyg som redovisar och bedömer nämnda förhållanden.

Trots vad som sägs i 12 kap. 6 och 7 §§ Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. kan fortsatt innehav medges även om kraven på varaktighet och verifiering enligt första och andra stycket inte är uppfyllda, om omständigheterna i övrigt med styrka talar för en god prognos. (TSFS 2012:65)

Allmänna råd

Exempel på en god prognos är att innehavaren kan visa på särskilt goda resultat av en inledd rehabilitering och följsamhet till läkares tillsägelse att avstå från att köra fordon enligt 10 kap. 2 § körkortslagen (1998:488). (TSFS 2012:65)

22 § När körkortstillstånd har meddelats för den vars innehav av körkort förenats med villkor om alkohol och som omfattas av kravet på särskilt läkarutlåtande enligt 3 kap. 1 § tredje stycket körkortsförordningen (1998:980) och inte har diagnosen missbruk eller beroende gäller vad som sägs i 22 a–24 §§, istället för vad som anges i 13 kap. i Transportstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (TSFS 2010:125) om medicinska krav för innehav av körkort m.m. (TSFS 2012:65)

22 a § För den som omfattas av 21 a eller 22 § ska villkor om läkarintyg föreskrivas och prövning av frågan om fortsatt innehav göras efter 6 månader och därefter efter ytterligare 12 månader. Den totala observationstiden ska således vara minst 18 månader.

Behovet av villkor om läkarintyg därutöver ska bedömas mot bakgrund av förhållandena i det enskilda fallet. (TSFS 2012:65)

23 § Vid villkor om läkarintyg efter 6 månader gäller följande. Läkarintyget ska omfatta en observationstid på 6 månader.

Följande gäller vid provtagning inför utfärdande av ett sådant läkarintyg.

1. Provtagning i blod beträffande alkohol ska redovisas vid minst 4 tillfällen. Dessa provtagningar ska vara fördelade under hela observationstiden.
2. Provtagning i urin eller hår beträffande narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) ska redovisas vid minst 1 tillfälle. Provtagning i hår får ske tidigast 3 månader från observationstidens början.

I övrigt gäller vad som sägs i 7 §. (TSFS 2012:65)

24 § Vid villkor om läkarintyg efter ytterligare 12 månader gäller följande. Läkarintyget ska omfatta en observationstid på 12 månader.

Följande gäller vid provtagning inför utfärdande av ett sådant läkarintyg.

1. Provtagning i blod beträffande alkohol ska redovisas vid minst 4 tillfällen. Dessa provtagningar ska vara fördelade under hela observationstiden.

2. Provtagning i urin eller hår beträffande narkotika som avses i 8 § narkotikastrafflagen (1968:64) ska redovisas vid minst 1 tillfälle. Provtagning i hår får ske tidigast 3 månader från observationstidens början.

I övrigt gäller vad som sägs i 7 §. (*TSFS 2012:65*)

Undantag

25 § Undantag från dessa föreskrifter prövas av Transportstyrelsen.

TSFS 2011:71

Denna författning träder i kraft den 1 januari 2012.

TSFS 2012:10

Denna författning träder i kraft den 1 mars 2012.

TSFS 2012:65

Denna författning träder i kraft den 1 augusti 2012.

TSFS 2014:74

1. Denna författning träder i kraft den 1 januari 2015.

2. De äldre bestämmelserna i 15 och 16 §§ gäller för den som har körkort med villkor om alkoholås beviljat före den 1 januari 2015. Den som har villkor om alkoholås enligt de äldre bestämmelserna får ha alkoholåset programmerat enligt den nya lydelsen.